

Sprog i Norden

Titel: Språksamarbeid i Norden 1989

Forfatter: Ståle Løland

Kilde: Sprog i Norden, 1990, s. 116-121

URL: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/sin/issue/archive>

© Nordisk språksekretariat

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre numre af Sprog i Norden (1970-2004) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Språksamarbeid i Norden 1989

Av Ståle Løland

Nordisk språksekretariat

Nordisk språksekretariat ble opprettet i 1978 som et samarbeidsorgan for språknemndene i Norden og andre som arbeider med nordiske språkspørsmål. Ifølge instruksjonen skal sekretariatet arbeide for å bevare og styrke det språklige fellesskapet i Norden og for å fremme den nordiske språkforståelsen. Dette skal sekretariatet gjøre blant annet ved å være rådgivende og koordinerende organ i nordiske språkspørsmål, ta initiativ til forskningsprosjekter, følge grannespråksundervisningen på alle utdanningsnivåer, samarbeide med massemediene, medvirke ved ordboksprosjekter, gi ut skrifter og arrangere nordiske møter om språkspørsmål.

Organisasjon

Nordisk språksekretariat blir ledet av et styre på tolv personer som representerer samtlige språk og språknemnder i Norden. Styret utpeker blant sine medlemmer et arbeidsutvalg med en representant fra Dansk Sprognævn, en for Forskningscentrallen för de inhemska språken i Finland, en fra Íslensk málnefnd (fra 1. juli 1989), en fra Norsk språkråd og en fra Svenska språknämnden. Formannen i styret er samtidig formann i arbeidsutvalget. Sekretariatets fellesnordiske administrasjon er plassert ved Norsk språkråd i Oslo. I 1989 har sekretariatet hatt fire ansatte: sekretariatssjef Ståle Løland, førstekonsulent Per Ivar Vaagland, administrasjonskonsulent Rikke Hauge og førstekontorfullmektig Erla Stensby (halv stilling).

Styret har hatt denne sammensetningen:

Fra Dansk Sprognævn

Medlemmer: seniorforsker Else Bojsen, universitetslektor Allan Karker (formann). Suppleanter: skoledirektør Karl Hårbøl, professor Jørn Lund.

Forskningscentralen för de inhemska språken i Finland

Medlemmer: byråchef Esko Koivusalo (finsk, nestformann), specialforskaré Mikael Reuter (svensk). Suppleanter: bitr. professor Päivi Rintala, professor Christer Laurén.

Føroyska málnevndin

Medlem: professor Jóhan Hendrik W. Poulsen. Suppleant: seminarieadjunkt Jeffrei Henriksen.

Oqaasiliortut/Grønlands Sprognævn

Medlem: universitetslektor Carl Christian Olsen. Suppleant: professor Robert Petersen.

Íslensk málnefnd

Medlem: professor Baldur Jónsson. Suppleant: professor Þórhallur Vilmundarson.

Norsk språkråd

Medlemmer: førsteamanuensis Tove Bull (nynorsk), professor Eyvind Fjeld Halvorsen (bokmål). Suppleanter: professor Leif Mæhle, professor Egil Pettersen.

Sámi Giellalavdegoddi/Samisk språknemnd

Medlem: fil.kand. Elli Sivi Näkkäläjärvi. Suppleant: cand. mag. Sven-Roald Nystø.

Svenska språknämnden

Medlem: docent Margareta Westman. Suppleant: fil.kand. Birgitta Lindgren.

Sverigefinska språknämnden:

Medlem: fil.lic. Solfrid Söderlind. Suppleant: diplomöversättare Paula Moisanter.

Arbeidsutvalget har hatt denne sammensetningen:
Medlemmer: Allan Karker (formann), Esko Koivusalo (nestformann), Baldur Jónsson (fra 1.7.1989), Eyvind Fjeld Halvorsen og Margareta Westman. Suppleanter: Else Bojsen, Mikael Reuter, Þórhallur Vilmundarson, Tove Bull og Birgitta Lindgren.

Virksomheten 1989

Også i 1989 har aktiviteten økt vesentlig, først og fremst fordi Språksekretariatet har overtatt sekretariatsfunksjonen for det nordiske sendelektorsamarbeidet (jf. nedenfor). Dessuten har sekretariatet fått bevilgninger på 250 000 dkr til to etterutdanningskurs for lærere, 100 000 dkr til prosjektet «Kommunikasjonen på nordiske møter», 69 000 nkr til utgivelse av to skrifter og 12 500 nkr til ekstrautgifter i forbindelse med at Íslensk málnefnd fra 1. juli 1989 er representert i arbeidsutvalget.

Møter, kurs og konferanser

Det årlige styremøtet i Nordisk språksekretariat ble holdt i Sigtuna 17. september i tilknytning til det 36. nordiske språkmøtet 18.—20. september. Hovedemnet for det nordiske språkmøtet var håndbøker om språkriktighet.

Arbeidsutvalget og de nordiske sekretærene i Dansk Sprog-nævn, Forskningscentralen för de inhemska språken i Finland, Norsk språkråd og Svenska språknämnden har hatt fire møter.

I 1989 har Språksekretariatet vært arrangør eller medarrangør av disse møtene, kursene og konferansene:

Nordisk litteratur i 1980-årene. Etterutdanningskurs for morsmåslærere i den videregående skolen. (Sundvollen ved Oslo, 4.—9. mars, i samarbeid med Nordspråk.)

Undervisning i nordiske språk som fremmedspråk. Etterutdanningskurs for lærere i nordiske språk som fremmedspråk. (Sundvollen ved Oslo, 4.—9. mars, i samarbeid med Nordspråk.)

Kurs for danske seminarlærere om svensk språk og litteratur og svenske samfunnsforhold. (Hässelby slott, Stockholm, 24.—28. mai.)

Kurs for svenske lærerstudenter i norsk språk og kultur (Voksenåsen, Oslo, 19.—24 september, i samarbeid med Svenskhemmet Voksenåsen.)

Representanter for Språksekretariatet har som vanlig orientert om nordisk språksamarbeid og nordiske språkspørsmål ved møter, kurs, konferanser o.l. Den pedagogiske konsulenten har besøkt skoler, skolemyndigheter og lærerutdanningsinstitusjoner og orientert om grannespråksundervisningen. Styremedlemmet Mikael Reuter har deltatt på «Fourth International Conference on Minority Languages», Nederland 20.—24. juni. Sekretariatssjefen har representert Nordisk ministerråd på Europarådets symposium om «Language learning and teaching methodology for citizenship in a multicultural Europe», Portugal 7.—11. november.

Samarbeid

Sekretariatssjefen representerer Språksekretariatet i Nordisk ministerråds språkutvalg, som blant annet har utarbeidet et forslag til handlingsprogram for språklig samarbeid i Norden 1990/1991—1995 (jf. punkt 3.2.9). Sekretariatet samarbeider med morsmålslærernes og terminologisentralens nordiske organer — Nordspråk og Nordterm — og deltar på feres fellesmøter. Språksekretariatet har også samarbeidsmøter med Nordiska språk- og informationscentret i Helsingfors.

Skrifter

I 1989 gav Nordisk språksekretariat ut disse skrifterne: Språk i Norden 1989, Brevveksling mellom skoleklasser i Norden, Nordisk tv-teksting, De ikke-skandinaviske språkene i Norden.

I samarbeid med Bokklubben Norden gav sekretariatet ut fire frekvensbaserte ordlister (jf. nedenfor).

Uttalelser

Språksekretariatet har i 1989 uttalt seg om disse sakene: revidert fagplan i norsk for den videregående skolen (til Rådet for videregående opplæring), forslag om nedlegging av den finsk-ugriske institusjonen ved Lunds universitet (til Universitetsstyrelsen, Lunds universitet), undervisningen i dansk og svensk ved norske universiteter og distrikthøyskoler (til Kultur- og vitenskapsdepartementet, lektoratet i svensk ved Aarhus Universitet (til Aarhus Universitet), analyse av institusjoner og samarbeidsorganer på det nordiske kulturbudsjettet (til Nordisk ministerråd).

Frekvensbaserte ordlister

Språksekretariatet har tatt initiativet til og deltatt i arbeidet med seks frekvensbaserte ordlister mellom dansk-norsk-svensk. I 1989 har det kommet ut fire ordlister: en svensk-norsk, en dansk-norsk, en norsk-dansk og en svensk-dansk. Dermed er serien på seks ordlister fullført. Ordene i listene er hentet fra det vanligste ordforrådet, og det er bare tatt med ord som kan være vanskelige å forstå i grannespråkene, eller som kan føre til misforståelser.

Språkspalte i Nordisk Kontakt

Språksekretariatet har i 1989 fortsatt med å redigere en fast språkspalte i tidsskriftet Nordisk Kontakt. Tidsskriftet blir utgitt av Nordisk råd og kommer med 16—17 nummer i året. Blant de emnene som har vært tatt opp, kan nevnes: Nabo-sprog i Norden, Vardagsspråk och allmänspråk i finskan, Språksituasjonen i Norge, Nyord i norsk og dansk, Fra tredivetil halvfems (om danske tallord), nordisk språkkonvensjon.

Kommunikasjon på nordiske møter — en undersøkelse

Språksekretariatet har engasjert fil.kand. Ulla Börestam ved Uppsala universitet som leder av et prosjekt som skal kartlegge og analysere kommunikasjonen på nordiske møter. Prosjektet ble påbegynt høsten 1988 og skal etter planen være ferdig i 1992.

Handlingsprogram for språklig samarbeid i Norden 1990/1991—1995

Nordisk ministerråds språkutvalg har i 1989 lagt fram et forslag til handlingsprogram for språklig samarbeid i Norden 1990/1991—1995. Språksekretariatet har vært representert i utvalget ved sekretariatssjefen, og saken har vært behandlet i Språksekretariatets styre og arbeidsutvalg. Handlingsprogrammet foreslår en rekke tiltak som står sentralt i Språksekretariatets virksomhet, blant annet styrking av grannespråksundervisningen, forskning om språkforståelse i Norden, arbeid med ordbøker og ordlister og tiltak overfor massemediene med sikte på å bedre språkforståelsen. Forslaget ble vedtatt på Nordisk råds sesjon i februar 1990. (Se nærmere om handlingsprogrammet s. 73—88.)

Språkspørsmål

I samarbeid med språknemndene har Språksekretariatet også i 1989 behandlet språkspørsmål med sikte på å komme fram til fellesnordiske anbefalinger. Det gjelder for eksempel spørsmål om nordiske avløserord for engelske uttrykk, geografiske navn og betegnelser for tegn og symboler.

Nordisk sendelektorsamarbeid

Etter vedtak i Nordisk ministerråd har Språksekretariatet fra 1989 overtatt sekretariatsfunksjonen for det nordiske sendelektorsamarbeidet. Dette samarbeidet omfatter ca. 400 lektorer og språklærere både i og utenfor Norden. Til dette arbeidet har sekretariatet i 1989 fått 75 000 dkr til ekstra administrasjonskostnader og dessuten 300 000 dkr til prosjektvirksomhet. Sendelektorsamarbeidet blir ledet av en nemnd med en representant fra hver av sendelektoradministrasjonene i de nordiske landene.